

Abajurul nepotrivit

Într-o noapte, pe când avea patru ani și dormea pe priciul de jos al patului ei suprapus, Ruth Cole a fost trezită de sunetul unui act sexual, care venea din dormitorul părinților ei. Era un sunet cu totul nefamiliar pentru ea. De curând avusese o răceală la stomac; când a auzit-o pentru prima oară pe mama ei făcând dragoste, Ruth a crezut că mama ei vomita.

Dacă părinții ei ar fi avut doar dormitoare separate, ar fi fost simplu; dar în acea vară ei locuiau în case separate, deși Ruth nu văzuse niciodată cealaltă casă. Părinții își petreceau alternativ nopțile în casa familiei, împreună cu Ruth; în apropiere se găsea o casă luată cu chirie, în care stătea fie tatăl, fie mama lui Ruth, atunci când nu stăteau cu ea. Era unul dintre acele aranjamente ridicole pe care le stabilesc cuplurile când se despart, fără să fi divorțat – când încă își imaginează că pot să-i împartă pe copii și proprietatea cu mai multă mărinimie și mai puține învinovățiri reciproce.

Când Ruth s-a trezit din pricina sunetului străin, nu a fost sigură care din părinții ei vomită, mama sau tata; apoi, în ciuda tulburării sonore nefamiliare, a recunoscut acea doză de melancolie și isterie înfrânată, care se putea detecta adesea în vocea mamei ei. Ruth și-a amintit, de asemenea, că era rândul mamei să stea cu ea.

Baia principală despărțea camera lui Ruth de dormitorul principal. Când fetița de patru ani a traversat lipa-lipa, cu

picioarele goale, baia, a luat și un prosop cu ea. (Când îi fusese rău din pricina răcelii la stomac, tatăl ei o încurajase să vomite în prosop.) „Săraca mami!“ și-a zis Ruth, ducându-i acum prosopul.

În lumina chioară a lunii și în lumina încă și mai chioară și ciudată a lămpii de veghe, instalată de tatăl ei în baie, Ruth a văzut în fotografiile de pe peretele băii chipurile palide ale fraților ei morți. Peste tot în casă se găseau fotografii cu frații ei morți, pe toți pereții; deși cei doi băieți muriseră în adolescență, înainte să se fi născut Ruth (chiar înainte să fi fost concepută), Ruth simțea că-i cunoaște mult mai bine pe tinerii aceștia dispăruți decât își cunoștea mama sau tatăl.

Cel înalt, brunet, cu fața ascuțită era Thomas; chiar și la vârsta lui Ruth, adică pe vremea când avea patru ani, Thomas avea frumusețea unui star de cinema – o combinație de siguranță și brutalitate care, în anii adolescenței, îi dădea acea aparentă încredere în sine a unei persoane mult mai în vârstă. (Thomas fusese șoferul mașinii blestemată.)

Cel mic, vădind un aer de nesiguranță, era Timothy; chiar și ca adolescent, avea chip de prunc și parcă tocmai îl speriasse ceva. În multe dintre fotografii, Timothy părea să fie surprins într-un moment de indecizie, ca și când se împotriva perpetuu să imite un număr de cascadorie incredibil de dificil pe care Thomas îl executase cu ușurință. (În cele din urmă, tocmai un lucru atât de elementar precum condusul unei mașini a fost ceea ce Thomas n-a reușit să stăpânească îndeajuns.)

Când Ruth Cole a intrat în dormitorul părinților ei, a văzut un tânăr în pielea goală, care se aburcase din spate pe mama ei; îi ținea sânii în mâini și o îndoise de mijloc, obligând-o să stea în patru labe, ca un câine, dar nici violența actului sexual și nici repulsia ce ar fi provocat-o n-au făcut-o pe Ruth să țipe. Fetița de patru ani nu știa că era martoră la un act sexual, iar activitatea celor doi n-a surprins-o câtuși de puțin pe Ruth ca fiind ceva complet neplăcut. De fapt, Ruth a fost ușurată să vadă că mama ei *nu* vomita.

Și nici goliciunea tânărului n-a făcut-o pe Ruth să țipe; îi văzuse goi pe tatăl și mama ei – nuditatea nu era ascunsă în familia Cole. Ci tânărul însuși a făcut-o pe Ruth să țipe, pentru că era sigură că el era unul din frații ei morți; semăna atât de mult cu Thomas, cel încrezător în sine, încât Ruth Cole a crezut că vede o fantomă.

Țipătul unui copil de patru ani este un sunet ascuțit. Pe Ruth a uimit-o viteza cu care tânărul amant al mamei ei a descălecat; într-adevăr, s-a dat jos și de pe femeie, și din patul ei cu un asemenea amestec de panică și zel, încât ai fi zis că a fost *proiectat* – aproape ca și când îl dislocase o ghiulea de tun. A căzut peste noptieră și, într-un efort de a-și ascunde goliciunea, a luat abajurul veiozei răsturnate și stricate. Astfel apărea ca o fantomă mai puțin amenințătoare decât i se păruse lui Ruth în prima clipă; iar acum, că-l privea mai atent, l-a recunoscut. Era băiatul care ocupa cea mai îndepărtată cameră de oaspeți, băiatul care conducea mașina tatălui ei – „băiatul care lucra pentru tăticii ei“, îi spusese mămica ei. O dată sau de două ori, băiatul le dusese cu mașina la plajă pe Ruth și pe femeia care avea grijă de ea.

În acea vară, Ruth avea trei bone; fiecare dintre ele zisese că băiatul e prea palid, dar mama îi explicase lui Ruth că sunt oameni cărora nu le place soarele. Copila desigur că nu-l văzuse niciodată pe băiat fără haine; totuși, Ruth era sigură că numele tânărului era Eddie și că *nu era* o fantomă. Cu toate acestea, fetița de patru ani a țipat din nou.

Mama ei, încă în patru labe pe pat, nu arăta câtuși de puțin surprinsă, ceea ce o caracteriza; pur și simplu, se uita la fiica ei cu o expresie de descurajare vecină cu disperarea. Înainte ca Ruth să apuce să țipe a treia oară, mama ei a spus:

– Nu țipa, scumpete. Suntem doar Eddie și eu. Du-te înapoi la culcare.

Ruth Cole a făcut așa cum i se spusese, trecând încă o dată pe lângă acele fotografii – parcă și mai fantomatice acum decât amantul fantomatic și căzut în păcat al mamei ei. În

încercarea de a se acoperi cu abajurul, Eddie nu ținuse cont de faptul că abajurul, fiind deschis la ambele capete, îi oferea lui Ruth o perspectivă neobstrucționată asupra penisului său care se micșora.

La patru ani, Ruth era prea mică să-și amintească de Eddie sau de penisul lui în amănunt, dar el își va aminti de ea. Treizeci și șase de ani mai târziu, când el va avea cincizeci și doi, iar Ruth, patruzeci, acest tânăr nefericit se va îndrăgosti de Ruth Cole. Dar nici măcar atunci nu va regreta că a regulat-o pe mama lui Ruth. Vai, aceea va fi problema lui Eddie. Dar aceasta e povestea lui Ruth.

Faptul că părinții ei se așteptaseră să fie un al treilea fiu nu e motivul pentru care Ruth a devenit scriitoare; o sursă mai probabilă a imaginației ei este aceea că a crescut într-o casă în care fotografiile fraților ei morți constituiau o prezență mult mai puternică decât orice „prezență” pe care o detecta fie în mama, fie în tatăl ei – și că, după ce mama ei îi va fi abandonat pe ea și pe tatăl ei (luând cu sine aproape toate fotografiile fiilor dispăruți), Ruth se va întreba de ce tatăl ei a lăsat cârligele pentru fotografii înfipite în pereții goi. Cârligele acelea erau o parte din motivul pentru care ea a devenit scriitoare – ani de zile după plecarea mamei, Ruth va încerca să-și aducă aminte care fotografie atârname în care cârlig anume. Și, nereușind să-și amintească satisfăcător fotografiile fraților ei dispăruți, Ruth va începe să inventeze toate momentele surprinse în scurtele lor vieți pe care ea nu le apucase. Faptul că Thomas și Timothy fuseseră omorâți înainte să se fi născut ea reprezenta încă o parte a motivului pentru care Ruth Cole a devenit scriitoare; încă de la primele ei amintiri, ea a fost obligată să și-i închipuie.

A fost genul acela de accident de mașină în care sunt implicați adolescenți, în urma căruia s-a constatat că amândoi băieții erau „copii buni” și nici unul din ei nu băuse. Mai

rău decât atât, într-o suferință fără sfârșit a părinților lor, coincidența ca Thomas și Timothy să se afle în mașină exact în același timp și exact în acel loc a fost rezultatul unei certe absolut evitabile între mama și tatăl băieților. Bieții părinți vor re trăi pentru tot restul vieții urmările tragice ale ciondănelii lor mărunte.

Mai târziu, lui Ruth i s-a spus că fusese concepută într-un act bine intenționat, dar lipsit de pasiune. Părinții lui Ruth greșeau imaginându-și că fiii lor puteau fi înlocuiți – nici măcar nu s-au gândit că noul copil, care va avea de îndurat povara speranțelor lor imposibile, ar putea fi *fată*.

Faptul că Ruth Cole va crește mare și va deveni aceea rară combinație de romancier foarte respectat și scriitor de succes internațional nu este un lucru într-atât de remarcabil ca faptul că a reușit totuși să crească mare. Acei tineri chipeși din fotografii răpuseseră aproape toată afecțiunea mamei; totuși, lui Ruth îi era mult mai ușor să suporte respingerea din partea mamei decât să crească în umbra răcelii ce se manifesta între părinții ei.

Ted Cole, autor și ilustrator de succes de cărți pentru copii, era un bărbat chipeș care se pricepea mai mult să scrie și să deseneze pentru copii decât să-și îndeplinească responsabilitățile zilnice de părinte. Și, până să împlinească Ruth patru ani și jumătate, Ted Cole, fără să fie mereu cherchelit, bea adesea prea mult. Era, de asemenea, adevărat că, fără a fi un afemeiat în fiecare clipă atunci când era treaz, n-a existat o clipă în viața lui în care să nu fi fost *cu totul* neafemeiat. (Ceea ce, de bună seamă, îl făcea încă și mai puțin demn de încredere în privința femeilor decât în aceea a copiilor.)

Ted ajunsese să scrie cărți pentru copii ca urmare a unui eșec. Își făcuse debutul literar cu un roman pentru adulți, arhi-lăudat, de o calitate literară indisputabilă. Următoarele două romane merită să fie menționate poate doar pentru a spune că nimeni – și mai cu seamă editorul lui Ted Cole – nu a exprimat vreun interes vizibil pentru un al patrulea roman, care nu a fost

scris niciodată. În schimb, Ted a scris prima sa carte pentru copii. Intitulată *Șoarecele care se târăște printre pereți*, era să nu fie tipărită; la prima vedere, părea să fie una dintre acele cărți pentru copii care exercită o atracție dubioasă asupra părinților și rămân în memoria copiilor doar pentru că își amintesc spaima pe care le-a pricinuit-o. Cel puțin pe Thomas și Timothy, *Șoarecele care se târăște printre pereți* i-a speriat atunci când Ted le-a spus-o pentru prima oară; la vremea când Ted i-a spus-o lui Ruth, *Șoarecele care se târăște printre pereți* înspăimântase vreo nouă sau zece milioane de copii, în mai mult de treizeci de limbi, peste tot în lume.

Asemenea fraților ei morți, Ruth a crescut cu poveștile tatălui ei. Când Ruth le-a citit pentru prima oară într-o carte, a avut sentimentul că-i fusese violată intimitatea. Își închipuise că tatăl ei crease aceste povești doar pentru ea. Mai târziu, avea să se întrebe dacă frații ei morți simțiseră și ei că le fusese invadată intimitatea.

Cât o privește pe mama lui Ruth: Marion Cole fusese o femeie frumoasă; și o mamă bună, cel puțin până la nașterea lui Ruth. Iar până la moartea fiilor ei preaiubiți, a fost o femeie loială și credincioasă – în ciuda nenumăratelor infidelități ale soțului ei. Dar, după accidentul care i-a răpit fiii, Marion a devenit o cu totul altă femeie, distantă, rece. Din pricina aparentei indiferențe față de fiica ei, lui Ruth i-a fost relativ ușor s-o respingă. Însă îi va fi mai greu lui Ruth să-și dea seama ce cusur avea tatăl ei; și îi va lua mai mult timp să ajungă să înțeleagă acest lucru, iar când se va întâmpla asta, va fi prea târziu pentru Ruth să-i fie complet ostilă. Ted o vrăjise – Ted vrăjea aproape pe oricine până la o anumită vârstă. Marion nu vrăjea niciodată pe nimeni. Biata Marion n-a încercat niciodată să farmece pe cineva, nici măcar pe propria ei fiică; dar era cu puțință s-o iubești pe Marion Cole.

Și aici intră în poveste Eddie, tânărul fără noroc și cu un abajur nepotrivit. El a iubit-o pe Marion și niciodată nu va înceta s-o iubească. Firește, dacă ar fi știut de la bun început că se

va îndrăgosti de Ruth, poate ar fi stat și ar fi cumpănit înainte să se îndrăgostească de mama ei. Dar mai degrabă nu. Eddie nu s-a putut abține.

Slujbă de vară

Numele lui era Edward O'Hare. În vara lui 1958, împlinise de curând șaisprezece ani – o condiție preliminară pentru prima lui slujbă de vară fusese aceea de a avea permis de conducere. Dar Eddie O'Hare nu știa că adevărata lui slujbă de vară se va dovedi a fi aceea de amant al lui Marion Cole. Ted Cole îl angajase anume în acest scop, iar consecințele vor dura o viață.

Eddie auzise de tragedia familiei Cole, dar – așa cum se întâmplă cu cei mai mulți adolescenți – atenția pe care o acorda conversațiilor dintre adulți era sporadică. Își terminase al doilea an la Colegiul Phillips Exeter, unde tatăl său predă engleza; o relație la Exeter îi făcuse rost lui Eddie de această slujbă. Tatăl lui Eddie credea cu ardoare în relațiile de la Exeter. Întâi absolvent al colegiului, apoi membru al corpului profesoral, O'Hare senior nu pleca niciodată în vacanță fără exemplarul său din *Registrul Exeter*, temeinic răsfoit. În opinia lui, absolvenții colegiului erau portdrapelul unei responsabilități neîntrerupte – exonienii aveau încredere unii în alții și-și făceau reciproc favori ori de câte ori puteau.

În opinia corpului profesoral al colegiului, familia Cole își dovedise deja generozitatea față de Exeter. Înainte să moară, fiii lor bătuți de soartă fuseseră elevi încununați de succes și foarte populari în școală; în ciuda durerii sufletești ori poate din pricina ei, Ted și Marion Cole creaseră un fond pentru ca în fiecare an să fie invitat câte un profesor care să predea literatura

engleză – materia preferată a lui Thomas și Timothy Minty¹ O'Hare, cum era cunoscut O'Hare senior de nenumărații elevi de la Exeter, era dependent de bomboanele de mentă pentru înprospătarea respirației, pe care le suga cu delectare în timp ce citea cu voce tare în clasă; îi plăcea în mod excesiv să citească fragmentele lui favorite din cărțile pe care le recomandase spre lectură. Așa-numitele Prelegeri Thomas și Timothy Cole fuseseră ideea lui Minty O'Hare.

Iar când Eddie îi mărturisise tatălui său că, dacă era să aleagă, ar dori ca la vară să lucreze ca asistent al unui *scriitor* – băiatul de șaisprezece ani ținea de multă vreme un jurnal și de curând scrisese câteva povestiri –, O'Hare senior nu ezitase să-și consulte *Registrul Exeter*. De bună seamă că, printre foștii absolvenți – Thomas și Timothy se duseseră la Exeter pentru că Ted era un fost absolvent –, existau mulți scriitori mult mai valoroși din punct de vedere literar decât Ted Cole, dar Minty O'Hare după ce, cu numai patru ani înainte, reușise să-l convingă pe Ted Cole să se despartă de 82 000 de dolari, știa că îi va merge ușor cu el.

– Nu trebuie să-i dai nici un fel de salariu, i-a spus Minty lui Ted la telefon. Băiatul ar putea să-ți dactilografieze sau să răspundă la scrisori, să facă tot felul de comisioane – orice vrei. E doar pentru experiență. Adică, dacă el crede că vrea să devină scriitor, ar trebui să vadă cum lucrează un scriitor.

La telefon, Ted a fost evaziv, dar politicoș; și beat. Avea el propria lui poreclă pentru Minty O'Hare – Ted îl numea Pushy². Și într-adevăr, tipic pentru el, Pushy O'Hare a ținut să indice unde anume se găseau fotografiile lui Eddie în *PEAN* ediția 1957 (anuarul Exeter).

În primii ani după moartea lui Thomas și Timothy Cole, Marion ceruse anuarele Exeter. Dacă ar fi trăit, Thomas ar fi absolvit în promoția '54, Timothy – în '56. Dar acum, în fiecare

¹ *Minty* – „mentolat“ (n.tr.)

² *Pushy* – „băgăreț“, „înfipt“ (n.tr.)